

Antwoorden op vragen in Q&A webinar Berkenbrein 28-5-2026

Dit zijn de antwoorden op vragen die in het webinar gesteld zijn en die tijdens het webinar niet zijn beantwoord.

Vraag:

In het webinar zien we een gesprek met een leerling. Hoe zorgen de @School gesprekswijzers ervoor dat de perspectieven van de leerling, ouders en school met elkaar worden verbonden? Voeren jullie deze gesprekken gezamenlijk of juist afzonderlijk?

Antwoord:

Binnen de methodiek werken we met drie afzonderlijke gesprekswijzers: één voor de jongere, één voor de ouders en één voor schoolprofessionals. De gesprekken worden in principe eerst apart gevoerd.

Daar kiezen we bewust voor. Door eerst afzonderlijk met jongeren, ouders en schoolprofessionals in gesprek te gaan, ontstaat ruimte voor ieder perspectief. Mensen durven vaak meer te vertellen wanneer zij niet direct rekening hoeven te houden met de aanwezigheid of reactie van anderen. Hierdoor krijgen we een rijker en completer beeld van de situatie.

Het fragment dat we tijdens het webinar laten zien, is een voorbeeld van zo'n gesprek met een jongere. Dat gesprek vormt dus niet het volledige beeld, maar één belangrijke bouwsteen daarvan.

De kracht van de gesprekswijzers zit vervolgens in het verbinden van de verschillende perspectieven. Na de afzonderlijke gesprekken worden overeenkomsten, verschillen en onderliggende patronen met elkaar in verband gebracht. Dit wordt gevolgd door een gezamenlijk gesprek, waarin wordt gewerkt aan een gedeeld begrip van wat er speelt en welke ondersteuning nodig is.

Vraag:

Hoe ga je om met een leerling die de middelbare school met veel moeite heeft doorlopen – niet vanwege intelligentie, maar door uitdagingen met het schoolsysteem en het naar school gaan – en die vervolgens moeite heeft om een vervolgopleiding te starten of bijvoorbeeld een toelatingsopdracht in te leveren? Hoe werkt dit proces wanneer er weinig tot geen overdracht beschikbaar is vanuit de vorige school?

Antwoord:

Dat is een herkenbare en belangrijke situatie. De gesprekswijzers zijn oorspronkelijk

ontwikkeld voor het onderwijs, maar de onderliggende gedachte is breder toepasbaar: proberen te begrijpen wat er achter het vastlopen schuilgaat door verschillende perspectieven te verkennen en met elkaar te verbinden.

Juist bij de overgang naar een vervolgopleiding zien we regelmatig dat overdrachtsinformatie beperkt is of ontbreekt. Dan wordt het nog belangrijker om samen met de jongere terug te kijken naar eerdere ervaringen: wat maakte schoolgaan moeilijk, welke factoren hielpen of belemmerden, welke ondersteuningsbehoeften waren er, en welke krachten heeft de jongere ontwikkeld om met die uitdagingen om te gaan?

Wanneer er geen mentor of schoolteam meer betrokken is, verschuift de nadruk vaak naar gesprekken met de jongere zelf en eventueel ouders of andere betrokkenen. Het doel blijft hetzelfde: een gedeeld begrip ontwikkelen van wat maakt dat iemand wel wil, maar niet tot deelname of actie komt. Dat begrip kan vervolgens helpen om samen te onderzoeken welke voorwaarden nodig zijn om een volgende stap richting opleiding, werk of participatie haalbaar te maken.

De methodiek is dus niet afhankelijk van een volledige overdracht, maar wel van het zorgvuldig verkennen van ervaringen, context en ondersteuningsbehoeften. Juist in overgangsfasen kan dat waardevolle inzichten opleveren.

Vraag

Hoe bruikbaar zijn de @School gesprekswijzers wanneer een jongere moeite heeft om onder woorden te brengen wat er speelt of zelf niet goed weet waar de problemen rondom schoolgaan vandaan komen? En hoe ga je hiermee om wanneer ook ouders nog zoekende zijn naar wat er precies aan de hand is?

Antwoord:

De @School gesprekswijzers zijn ontwikkeld om in gesprek te gaan op een tempo dat aansluit bij wat de jongere en ouders prettig vinden. Daarnaast wordt ook het perspectief van school meegenomen. De gesprekswijzers bieden de interviewer een duidelijke structuur, met voldoende mogelijkheden om door te vragen en aan te sluiten bij de ervaringen en beleving van de jongere en ouders. Daarbij staat hun perspectief centraal; er zijn geen goede of foute antwoorden.

De opbouw is bewust laagdrempelig en gericht op het opbouwen van contact en vertrouwen. Hierdoor ontstaat ruimte om samen ervaringen rondom schoolgaan te verkennen. Ook wanneer jongeren of ouders niet direct woorden kunnen geven aan wat er speelt, kan het gesprek helpen om stap voor stap zicht te krijgen op ervaringen, gevoelens, patronen, krachten en ondersteuningsbehoeften.

Tegelijkertijd vraagt het gebruik van de gesprekswijzers wel om een bepaalde mate van communicatie en reflectie. Wanneer een jongere of ouder door bijvoorbeeld ernstige

taal- of spraakproblemen, selectief mutisme of andere (communicatieve) beperkingen onvoldoende in staat is om deel te nemen aan een gesprek, zijn aanvullende of alternatieve vormen van beeldvorming vaak meer passend.

Dat betekent niet automatisch dat de gesprekswijzers helemaal niet bruikbaar zijn. In de praktijk kan soms worden gekeken welke onderdelen wel passend zijn om te bespreken en hoe deze kunnen worden aangevuld met andere bronnen van informatie. Het uitgangspunt blijft steeds om zo goed mogelijk aan te sluiten bij de mogelijkheden van de jongere en zijn of haar omgeving.

Vraag:

Zijn de vragenlijsten die gebruikt kunnen worden als ondersteuning bij de beeldvorming van ER-SAC, zoals getoond in het webinar, ook in het Nederlands vertaald?

Antwoord:

Ja een aantal vragenlijsten zijn ook in het Nederlands vertaald. Voor een volledig overzicht hiervan verwijzen we je naar de website van INSA (International Network for School Attendance): <https://www.insa.network/resources/questionnaires>

Vraag:

In hoeverre kan het ontbreken van de brede blik van een jeugdarts met psycho-sociaal-medische expertise in een vroeg stadium van invloed zijn op het begrijpen van schoolverzuim of ER-SAC? Hoe wordt deze expertise meegenomen binnen de @School gesprekswijzers?

Antwoord:

De brede blik van een jeugdarts met psycho-sociaal-medische expertise kan in een vroeg stadium inderdaad waardevol zijn, omdat zij patronen kunnen signaleren die samenhangen met gezondheid, ontwikkeling en psychosociaal functioneren. Binnen het @School-framework ligt de nadruk echter op het systematisch verkennen en verbinden van perspectieven van de jongere, ouders en school, zodat een volledig beeld ontstaat van de ER-SAC in de context van school en thuis.

De rol van de jeugdarts kan aanvullend zijn: hun observaties en expertise kunnen worden ingebracht in de integratieve fase van de gesprekswijzers, bijvoorbeeld om medische of psychosociale factoren te verklaren of te begrijpen, en zo een completer beeld te creëren. Dit versterkt de analyse en het gezamenlijke begrip, maar het fundament blijft het exploreren van de ervaringen en perspectieven van alle betrokkenen.

Kortom: de jeugdarts voegt extra inzicht toe en kan hiaten in vroege signalering helpen voorkomen, maar de kern van de @School-framework blijft het co-creëren van gedeeld begrip via de gestructureerde gesprekken.
